

мікрорайон, район, місто, область, держава, а також поділ на відрізки часу: безпосередньо, доба, декада, місяць, квартал, рік.

Таким чином знання на теоретичному рівні криміналістичної та оперативно-розшукової характеристики розбою сприятиме в подальшому розкриття на практиці даного виду злочинів.

Кир'янова В.О., здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук В. Г., доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ПОМИЛКИ СЛІДЧИХ ПРИ ОТРИМАННІ ДОКАЗІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ РОЗШУКОВИХ ДІЙ

Негласні слідчі (розшукові) дії це дуже складні процесуальні дії, які потребують чіткого дотримання норм законодавства, адже докази, які були отримані з порушенням законодавства потім будуть визнані у суді недійсними. Проведення НСРД потребує чіткого дотримання передбачених законом нормативним актом яких є Кримінальний процесуальний кодекс України, Закону України «Про державну таємницю», Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», статтю 8 якого встановлені права оперативних підрозділів на участь в негласних слідчих (розшукових) діях та Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні.

Після оголошення в державі боротьби з корупцією, застосування НСРД є надзвичайно актуальним. Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться не тільки в корупційних правопорушеннях. Вони застосовуються під час багатьох інших кримінальних правопорушеннях. В першу чергу проведення НСРД зазвичай потребують кримінальні правопорушення передбачені статтями 307, 368, 369 КК України.

Метою нашого дослідження є виявлення помилок слідчих під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій розглянувши практику Верховного Суду України та Європейського суду з прав людини, щодо визнання доказів отриманих під час НСРД недопустимими.

Основні помилки слідчих та оперативних працівників зазвичай пов'язані з негласним співробітництвом. Зокрема, під час проведення такої

негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину слідчі та оперативні співробітники не вказують, дату та час, коли особа, яка залучена до конфіденційного співробітництва прибула в приміщення відповідного оперативного підрозділу для участі в НСРД; хто конкретно з оперативних працівників чи залучених спеціалістів встановлював на дану особу спеціальне аудіо- відеоспостережне обладнання; не зазначають назву та технічні характеристики даного обладнання; не зазначають час, коли ця особа вийшла з приміщення оперативного підрозділу та маршрут її пересування для зустрічі з особою, відносно якої проводиться НСРД; не зазначається маршрут повернення даної особи після проведення НСРД до оперативного підрозділу; не вказується співробітник оперативного підрозділу, який безпосередньо знімав обладнання для відеоспостереження з особи, залученої до конфіденційного співробітництва; не вказуються присутні при цих діях особи [1].

Також, слід звернути увагу на помилки, пов'язані з практикою оскарження дій слідчого та визнання одержаних за результатами проведення НСРД доказів недопустимими. Першою і головною помилкою є те, що слідчий на вимогу сторони захисту відмовляється розсекречувати матеріали НСРД або взагалі вони відсутні у матеріалах справи. Слідчий починає аргументувати свою відмову в ознайомленні відповідно до статті 221 КПК України, а сторона захисту у відповідь подає оскарження відповідно до статті 303 КПК України.

Ухвала Печерського районного суду міста Києва від 01.11.2016 по справі № 757/50937/16-к. Ознайомившись повністю з цією ухвалою ми бачимо, що судом було скасовано постанову слідчого про відмову в задоволенні клопотання сторони захисту, також слідчого було зобов'язано надати для ознайомлення матеріали досудового розслідування в порядку статті 221 КПК України [2].

Досить цікавим є питання відмови в порядку статті 290 КПК України про яке дуже чітко та коротко написав провідний юрист України Денис Овчаров, адже порядок оскарження такої відмови є дуже простим: в порядку, передбаченому п.1 ч.1 ст. 303 КПК України; в порядку, передбаченому ч. 6 ст. 36 КПК України, звернутись до прокурора вищого рівня; в порядку дисциплінарного провадження звернутись зі скаргою до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокуратури [3].

Докази, які були зібрані внаслідок провокації також, визнаються недійсними. Як приклад, коротко зупинимося на практиці Європейського суду з прав людини та Верховного Суду України:

Європейський суд з прав людини: докази, які було отримано внаслідок підбурювання з боку поліції, не можна використати як доказ, тому що в цьому випадку обвинувачений із самого початку може бути позбавлений права на справедливий судовий розгляд справи (приклад: «Худобін проти Росії», «Тейксейра де Кастро проти Португалії» і т.д.). Тому, усі докази

отримані внаслідок провокації з боку поліції потрібно визнавати недопустимими, адже вони отримані внаслідок істотного порушення права людини на справедливий судовий розгляд;

Верховний Суд України: Рішення ВССУ від 28 січня 2016 р. у справі № 5-280км16 в якій, також мав місце випадок провокації злочину. Тому, обвинуваченого було виправдано з огляду на те, що докази є недопустимими.

Також, практика Верховного Суду України не допускає використання отриманих результатів НСРД в інших цілях, якщо не було отримано ухвали слідчого судді. 21 березня 2018 року Верховний Суд у справі 751/7177/14, вказав, що беручи до уваги відсутність відповідної ухвали слідчого судді у матеріалах кримінального провадження, Касаційний кримінальний суд погодився з висновком суду першої інстанції про недопустимість таких доказів з огляду на положення статей 86, 87 КПК та, відповідно, про недоведеність вчинення кримінальних правопорушень [4].

Саме тому, впевнено можна сказати, що процент такого низького визнання доказів отриманих під час НСРД допустимими, майже, повністю залежить від помилок, які допускають слідчі у кримінальному провадженні. Перш за все це відсутність правової підстави для внесення клопотання про проведення НСРД до суду. Адже, в кримінальному провадженні не завжди зазначено достатньо підстав, що саме за допомогою цієї конкретної НСРД можна отримати докази. Коли суб'єкти проведення НСРД звертаються знову з клопотанням, то вказують ті ж самі обставини, що й в попередньому клопотанні не надаючи додаткових відомостей. У клопотанні часто не зазначають також, те чи не застосовував слідчий інші дієві заходи для встановлення відповідних обставин. У клопотаннях про надання дозволу на візуальне спостереження чи зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж часто не зазначають ідентифікаційні ознаки, абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання. Застосування аудіо- та відео-контролю, фотографування без ухвали слідчого судді та багато інших вище зазначених помилок. Усе це тягне за собою невизнання доказів отриманих під час НСРД допустимими.

1. Що потрібно для успішного збирання доказів захисту. Як виявити процесуальні помилки. Як діяти при визнанні даних НСРД недопустимими. URL:

https://protocol.ua/ru/shcho_potribno_advokatu_dlya_uspishnogo_zbirannya_dokaziv_zahistu_yak_viyaviti_protsesualni_pomilki_yak_diyati_advokatu_viznannya_danih_nsr_d_nedopustimimi/.

2. Скарга на дії, рішення чи бездіяльність слідчого, прокурора під час досудового розслідування. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/62412507>.

3. Овчаров Денис. Негласні слідчі (розшукові) дії. Підстави проведення. Доказова сила отриманих даних. Практика оскарження.

URL:https://lhs.net.ua/wp-content/uploads/woocommerce_uploads/2018/06/1_Pidstavu-provedennia-nehlasnykh-slidchykh-dii.-Dokazova-syla-otrymanykh-danykh.pdf.

4. Інформація, отримана в іншому провадженні, є недопустимим доказом. URL:https://jurliga.ligazakon.net/ua/news/169398_nformatsya-otrimana-v-nshomu-provadhenn--nedopustimim-dokazom.

Книш С. В., здобувач вищої освіти юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Черненко А.П., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету, кандидат юридичних наук, доцент Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

**НОРМАТИВНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НЕЗАКОННИЙ ОБІГ
ЗБРОЇ» У ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОПЕРАТИВНО-
РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Забезпечення прав людини є одним із беззаперечних принципів під час здійснення будь-якої діяльності. Однією із найбільш проблемних сфер, де права людини дуже часто можуть бути порушеними внаслідок несанкціонованого втручання, є діяльність органів Національної поліції. Законодавець у ст. 21 Конституції України зазначив, що «Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними» [1, с. 9]. Однак, особливої уваги заслуговує питання забезпечення прав громадян під час здійснення окремих заходів оперативно-розшукової діяльності, де дуже часто спостерігається ігнорування конституційних засад, що торкаються прав людини.

Не стане новелою, що у межах досудового розслідування часто до особи можуть бути застосовані різні заходи правового характеру, зокрема і деякі заходи оперативно-розшукової діяльності, які частіше за все певним чином обмежують право людини. Для досягнення мети кримінального провадження такі дії є цілком виправдані, адже права людини не можуть бути обмежені ніяк інакше, окрім якщо це передбачено законом, тобто не можна стверджувати про абсолютність прав людини.

На даному етапі гостро стоїть проблема порушень у сфері здійснення завдань оперативними підрозділами, адже це прямо впливає на ефективність виконання покладених на них завдань та на повноту розслідуваних